

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1935 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändrad lagstiftning angående rätt att draga vissa ledningar över annans mark.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 256, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Dalberg* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till lag angående rätt att draga vatten-, elektriska lågspännings- och telefonledningar över annans mark efter syn och värdering av två gode män, förordnade av domstol eller länsstyrelse eller i annan ordning, vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt *lagen den 12 maj 1917 om expropriation* får fastighet, som tillhör annan än kronan, efter tillstånd av Kungl. Maj:t tagas i anspråk genom expropriation för vissa angivna ändamål, bland annat, för allmän väg, för telegraf- eller telefonanläggning eller annan anläggning för den allmänna samfärdselns främjande, för att förse en ort med vatten ävensom för annat ändamål, som är jämförligt med något av, bland andra, de nu nämnda och äger väsentlig betydelse för det allmänna (1 §). Ägare av fastighet, i avseende varå rätt till expropriation meddelats, är pliktig att avstå fastigheten eller upplåta nyttjanderätt eller servitutsrätt till densamma (2 §).

Ett regelmässigt handlagt expropriationsärende har att genomgå prövning på tre olika håll, i det att detsamma i regel kommer att bliva föremål för handläggning av dels Kungl. Maj:t i administrativ väg, dels domstol och dels expropriationsnämnd. Tillstånd till expropriationen meddelas av Kungl. Maj:t, varefter expropriationsmålet anhängiggöres genom stämning till domstol i den ort, där fastigheten är belägen. Domstolen verkställer en undersökning för att utröna, vilka rättsanspråk som beröras av expropriationen. Sedermera bestämmes ersättningen genom en särskild nämnd, som tillsättes under samverkan mellan domstolen och parterna och vars beslut i regel icke får överklagas. Därefter går målet åter till domstolen för slutlig handläggning.

Vad först beträffar ärendets handläggning hos Kungl. Maj:t skall den, som vill förvärva expropriationsrätt, i sin ansökan meddela uppgift å fastighets ägare och innehavare, och dessa personer jämte en var annan, som kan av expropriationen lida men, skola beredas tillfälle att yttra sig över expropriationsansökningen (4 §). Om ansökningen bifalles, skall Kungl. Maj:t bestämma, vilket område expropriationen må omfatta (5 §).

Det andra stadiet av expropriationsärendet, dess instämmande till domstol (13 §), skall ske inom viss tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes i sammanhang med expropriationsrättens meddelande, och ett försittande av den bestämda tiden medför expropriationsrättens förlust (5 §). Stämning skall utfärdas å fastighetsägare samt övriga uppgivna ersättningsberättigade (14 §), varmed avses de, som utom ägaren hava sakrätter till fastigheten, varemot innehavare av penninginteckningar eller därmed jämförlig rätt icke behöva instämmas (15 §).

Det tredje stadiet i ett regelrätt expropriationsärende bildar expropriationsnämndens tillsättande och nämndens fixerande av ersättningsbeloppet. Detta stadium är dock i motsats till de båda föregående icke något för expropriationen såsom sådan väsentligt, vars bortfallande medför, att förfarandet upphör att vara expropriation. Tvärtom kan den exproprierande på frivillighetens väg träffa avtal med de ersättningsberättigade, så att tillsättande av expropriationsnämnd blir obehövt (59 §). Dock måste i detta fall vissa förutsättningar vara uppfyllda. Först och främst fordras, att överenskommelse träffats ej blott med fastighetsägaren utan med alla dem, som hava självständiga ersättningsanspråk. Men vidare måste i detta fall hänsyn tagas även till innehavare av penninginteckningar och därmed jämförlig rätt. Dessa personer kunna icke, om de ej erhålla full betalning för sina fordringar, anses skyldiga att finna sig i att ersättningen bestämmes genom avtal mellan fastighetsägaren och den exproprierande, utan böra äga rätt att påfordra ersättningsbeloppets uppskattande genom nämnd. Härav följer, att en hos domstolen gjord anmälan, att överenskommelse angående expropriationsersättningen träffats med samtliga sakägare, i regel kan av domstolen godtagas endast om inga inteckningshavare eller med dem jämställda fordringsägare finnas eller om ersättningen förslår till deras fulla förnöjande eller de godkänt överenskommelsen.

I fråga om expropriationsnämndens sammansättning gäller, att om parterna äro ense om valet av nämnd, få de utse de personer, de själva önska och till det antal de finna lämpligt, med blott den begränsningen, att antalet alltid måste vara udda (22 §). Om däremot parterna icke äro ense, är deras valrätt väsentligt begränsad. De äga nämligen icke utse vilka personer som helst utan måste välja bland vissa särskilda personer, som blivit i vederbörlig ordning härtill utsedda och därefter uppförts på en för ändamålet upprättad förteckning. Bland de sålunda utsedda personerna äga parterna, där de ej överenskomma om annat antal, utvälja vardera en och vederbörande domstol utser två ledamöter (27 §). Ordförande i nämnden liksom ersättare för honom utses av länsstyrelsen (23 §). Inför expropriationsnämnden äga parterna att närmare utföra sin talan (36 §) och kunna även låta höra sakkunniga. Ersättning för exproprierad mark eller rätt skall som regel utgå med fulla värdet (38 §). Rätten får göra jämkning i nämndens uppskattning (45 §) endast i vissa uppgivna fall, då det, utan något ingående på principerna för värderingen, på yttre grunder kan tydligt konstateras, att nämnden avvikit från vissa i lagen fastslagna grundsatser. Den exproprierande är skyldig (67 §) att betala alla kostnader i följd av expropriationen, däribland ersättning åt expropriationsnämnden.

Sedan det domstolsutslag, genom vilket nämndens värdering fastställes, vunnit laga kraft, skall expropriationsersättningen inom viss tid nedsättas hos länsstyrelsen (48 §). Expropriationen är därmed fullbordad och den exproprierande berättigad att genast taga fastigheten i besittning (49 §). Den exproprierandes rätt består oberoende av vilken rätt fastighetsägaren haft till fastigheten. Marken övergår till den nye ägaren fri från alla penninginteckningar och andra särskilda rättigheter, som besvära marken (49 §). Den genom expropriationen förvärvade särskilda rätten till en fastighet äger företräde framför all annan rätt till samma fastighet.

I fråga om telegraf-, telefon- och andra elektriska svagströmsledningar finnas i expropriationslagen i vissa hänseenden mildare bestämmelser än de ovan återgivna. Sålunda stadgas (93 §) för det fall, att endast nyttjanderätt till fastighet upplåtes, att nämnden, om ej annat avtalas, skall bestå av allenast tre ledamöter. Under samma förutsättning äger rätten meddela fastställelse å en mellan parterna träffad överenskommelse, som icke godkänts av alla ersättningsberättigade, därest upplåtelsen medför ringa men och uppenbarligen icke rubbar säkerheten för dem, som ej godkänt överenskommelsen (95 §).

Enligt lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, fordras, med vissa angivna undantag, Kungl. Maj:ts tillstånd för utförande av elektrisk starkströmsanläggning, där största effektiva spänningen överstiger 250 volt. Med starkströmsanläggning förstås anläggning för alstrande och tillgodogörande av elektrisk kraft för belysning, drivkraft eller annat dylikt ändamål. Enligt denna lag kan Kungl. Maj:t lämna tillstånd att exproprieras fastighet, som tillhör annan än kronan, bland annat, för framdragande av starkströmsledning för Orts förseende med belysning eller drivkraft eller för liknande ändamål eller för beredande av drivkraft åt industriell anläggning av större betydelse för det allmänna. För ledning med spänning ej överstigande 250 volt, s. k. lågspänningsledning, fordras alltså ej koncession men expropriationsmöjlighet finnes. Lågspänningsledningar förekomma huvudsakligen i distributionsnätet från transformatorstationer. Expropriationsrättens utövande sker enligt expropriationslagen med iakttagande av de särskilda bestämmelser, som avse elektriska svagströmsledningar. Expropriationsersättning utgår dock med hälften mer än värdet.

Vid 1928 års riksdag yrkade uti likalydande motioner (I:163 och II:295) dels herr Möller *m. fl.* och dels herr Hansson i Stockholm *m. fl.*, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, bland annat, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida genom främjande av avtal under hand eller på annat sätt kostnaderna för ett expropriationsförfarande kunde nedbringas, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen gäve anledning.

Sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet hemställde i sitt över motionerna avgivna utlåtande, nr 2, — under framhållande att det icke kunde förnekas, att ett expropriationsförfarande i verkligheten understundom medförde

avsevärt större kostnad för den exproprierande än kostnaden vid motsvarande förvärv från en jordägare, som godvilligt avstode mark, samt att en utredning av detta spörsmål borde komma till stånd — att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa den av motionärerna begärda utredningen och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen gäve anledning.

Utskottets hemställan blev emellertid av riksdagen avslagen.

Vid 1931 års riksdag hemställde herr *Kropp* i en motion (I:9), att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådan ändring av gällande expropriationslag, vartill en utredning i av motionären anmärkta avseenden kunde giva anledning. Av motionens innehåll framgår, att motionären åsyftade, att — till förebyggande av att gällande bestämmelser om skyldighet för expropriationssökanden att gälda alla av expropriationen härflytande, nödiga kostnader utnyttjades av den för expropriation utsatte till att utan skäl framtvinga ett expropriationsförfarande — sådan ändring måtte vidtagas i samma bestämmelser, att den för expropriation utsatte skulle kunna åläggas att, när så funnes skäligt, helt eller delvis gälda berörda kostnader.

I en vid samma riksdag väckt motion (I:24) hemställde herr *Frändén*, att i 1902 års lag om elektriska anläggningar skulle införas ett stadgande av innehåll, att i sådana fall, då expropriationsersättningen ej sattes högre än den ersättningsskyldige före förrättningen bjudit, envar skulle stå sina kostnader och vardera sidan gälda halva förrättningskostnaden.

Andra lagutskottet, som till behandling förehade sistnämnda båda motioner, hemställde på anförda skäl i utlåtanden, nr 4 och 5, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Motionärens framställning avser, förutom telefonledningar och lågspänningsledningar, jämväl vattenledningar. Enligt 1917 års lag om expropriation kan, såsom ovan framhållits, expropriation medgivas för *orts* förseende med vatten. I en särskild lag av den 28 juni 1918 ha meddelats bestämmelser om rätt att över annans mark framdraga ledning för vatten till husbehovsbrukning. Nämnda lag, som anvisar ett väsentligt enklare tillvägagångssätt än expropriationsförfarandet enligt 1917 års lag, innehåller i huvudsak följande: Om det för viss fastighets förseende med vatten till husbehovsbrukning är nödvändigt, att ledning drages över annan fastighets område, är den senare fastighetens ägare pliktig att mot ersättning tåla intrånget härav. Kan överenskommelse icke träffas, skall frågan instämmas till allmän under rätt i orten. Rätten äger uppdraga åt två ojäviga män, beträffande fastighet å landet företrädesvis åt ledamöter i nämnden, att förrätta syn å stället, därest sådan finnes erforderlig, och att på grund av vad vid synen iakttagits avgiva utlåtande, huruvida ledningens framdragande över svarandens mark kan anses behöfligt samt i sådant fall var och hur ledningen bör göras samt med vilket belopp ersättning för intrång genom ledningen bör utgå. Är part miss-

nöjd med synemännens utlåtande, äger han inom viss tid ingiva sina påminnelser till rätten. Inkomma ej påminnelser inom föreskriven tid, skall utlåtandet fastställas genom rättens dom. Käranden är pliktig att lämna synemännen ersättning för syneförrättningen samt att gottgöra svaranden dennes kostnader vid den första domstolen. Rättigheten äger utan inteckning eller särskilt förbehåll bestånd mot ny ägare till den besvärade fastigheten.

Beträffande den sist nämnda lagstiftningens förhistoria kan erinras, att jordbruksutskottet vid 1913 års riksdag i anledning av väckt motion (II:151) i utlåtande (nr 31) över motionen hemställde, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande för riksdagen av förslag till sådana lagbestämmelser, att rättighet måtte medgivas enskilda fastighetsinnehavare att för tillgodogörande av vatten till husbehov över annans fastighet framdraga ledning. Som ett önskemål framhöll utskottet, att proceduren för vinnande av rätt till sådana mindre ledningsföretag måtte göras så enkel och föga kostsam som möjligt. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Riksdagens framställning behandlades av sakkunniga för överarbetning av vissa delar i det av vattenrätts- och dikningslagskommittéerna år 1910 avgivna förslaget till vattenlag, vilka i sitt år 1917 avgivna betänkande framlade förslag till, bland annat, ifrågavarande lagstiftning. De sakkunniga anförde, bland annat:

Rätten till framdragande av vattenledning synes på det närmaste överensstämma med den befogenhet, som enligt 2 kap. 14 § i det överarbetade förslaget till vattenlag tillagts ägare av vattenområde att för vattnets tillgodogörande å annans fastighet anlägga ledning, och det torde också på goda skäl kunna ifrågasättas, huruvida densamma ej innefattas i nämnda stadgande. Då emellertid enligt bestämmelserna i 11 kap. av vattenlagsförslaget frågan om tillämpning av berörda stadgande är att anse såsom vattenmål och följaktligen tillhör vattendomstolens prövning samt det förfarande, som sålunda skulle komma till användning, uppenbarligen är alltför omständligt och kostsamt för de mindre företag, varom här är fråga, har det varit de sakkunniga angeläget att, i överensstämmelse med vad av riksdagen också framhållits, för dessa företag anordna ett förfarande av enklare och mindre kostsam beskaffenhet, och det har ansetts lämpligt att sammanfatta de sålunda erforderliga bestämmelserna uti en särskild lag.

I proposition nr 128 till 1918 års riksdag framlade därefter Kungl. Maj:t, bland annat, förslag till förevarande lag i huvudsaklig överensstämmelse med vad de sakkunniga föreslagit. Propositionen bifölls uti ifrågavarande del.

Utskottet övergår nu till att lämna en kortfattad redogörelse för de av motionären omnämnda lagarna om vägrätt och om enskilda vägar.

Lagen den 16 maj 1930 om vägrätt har i huvudsak följande innehåll: Har mark enligt medgivande av fastighetens ägare tagits i anspråk för allmän väg, må marken sedan nyttjas för vägen utan hinder av den rätt, som annan kan äga i avseende å fastigheten. Denna nyttjanderätt kallas vägrätt. För visst

fall föreligger vägrätt, trots att ägaren av fastigheten icke uttryckligen medgivit, att marken får tagas i anspråk, nämligen då allmän väg färdigställdts över fastighet utan att ägaren hos vägstyrelsen gjort erinran mot vägens framdragande å hans mark. Fastighetens ägare är som regel berättigad till ersättning av väghållningsdistriktet för markens upplåtande samt för annat intrång. Ersättningsrätt tillkommer under vissa förutsättningar även innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten ävensom innehavare av fordran, för vilken fastigheten svarar vid tiden för markens tagande i anspråk. Om överenskommelse om ersättning ej träffats, skall den, som vill framställa ersättningsanspråk, anhängiggöra sin talan, om han är innehavare av fordran inom tio år och eljest inom två år från det vägen blivit färdigställd över fastigheten. Om tiden försittes, går rätten till talan förlorad. Talan skall instämmas till rätten i den ort, där fastigheten är belägen. Rätten äger utse två gode män att efter syn på marken avgiva yttrande med förslag till ersättning åt varje sakägare. Väghållningsdistriktet skall vidkännas kostnaderna å ömse sidor, såvitt ej rätten förordnar annorlunda med hänsyn till omständigheterna. Vägrätten upphör, då allmän väg indrages. Fastighetens ägare återvinner då utan erläggande av lösen full förfoganderätt över marken.

Lagen om vägrätt har tillkommit i syfte att trygga väghållningsdistriktens rätt till de allmänna vägarna. I förarbetena till lagen framhålles, att en fullt betryggande rätt till vägmarken visserligen kan vinnas med användning av expropriationsförfarandet, men att detta vore så omständligt och kostsamt, att behov förelegat av en lagstiftning, som på ett enkelt och praktiskt sätt säkrade det allmännas rätt till vägarna.

Då lagen om vägrätt endast avser frivillig upplåtelse av mark, måste sålunda ett väghållningsdistrikt i alla de fall, då någon överenskommelse om upplåtelse ej kan ernås, anlita utvägen att söka expropriation, även om väghållningsdistriktet allenast har för avsikt att förvärva nyttjanderätt till vägmarken.

I en den 13 februari 1935 till riksdagen avlämnad *proposition, nr 75*, vilken hänvisas till lagutskott, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av vissa stadganden i expropriationslagen. Propositionen, som i huvudsak är grundad på ett förslag av vägsakkunniga, innebär, att bestämmelserna i vägrättslagen i viss omfattning skola bli tillämpliga vid expropriation av nyttjanderätt för allmän väg. Ansökning om expropriationsrätt skall visserligen liksom nu prövas av Kungl. Maj:t. På framställning av sökanden äger emellertid Kungl. Maj:t beträffande fastighet, för vilken expropriation av nyttjanderätt finnes icke medföra avsevärt intrång, förordna, att i fråga om rätt till ersättning samt ordningen för ersättningens bestämmande stadgandena i lagen om vägrätt skola äga motsvarande tillämpning. Kungl. Maj:t skall sålunda från fall till fall pröva, huruvida vägrättsförfarandet skall tillämpas eller om expropriationsförfarandet skall fortgå i vanlig ordning. Har sådant förordnande meddelats, är den exproprierande berättigad att genast taga marken i besittning. Behovet av den nya lagstiftningen har i propositionen motiverats

dels med att expropriationsförfarandet är omständligt och förenat med dryga kostnader, dels ock med önskvärldheten av att den exproprierande skall bliva i tillfälle att taga marken i besittning omedelbart efter det tillstånd till expropriationen meddelats.

I lagen den 29 juni 1926 om enskilda vägar finnas bestämmelser om rätt att i vissa fall taga annans fastighet i anspråk. Sålunda stadgas, att om det för en fastighets ändamålsenliga brukande är av synnerlig vikt, att väg för den fastigheten bygges över annan fastighets område, skall därifrån upplåtas den mark, som åtgår till vägen. Under samma förutsättning kan fastighet berättigas att begagna väg, som är anlagd över annan fastighets ägor. Ersättning skall utgå för upplåtelse av mark till väg samt för annat intrång, som orsakas av vägs byggande eller begagnande. Om överenskommelse icke kan träffas, skall saken företagas till prövning vid särskild förrättning. Rätt att påkalla sådan förrättning samt att därvid föra talan tillkommer ägare av fastighet, som saken förmenas angå. Länsstyrelsen förordnar efter ansökning lantmätare eller annan lämplig person att verkställa förrättningen. Om förrättningsmannen finner nödigt eller någon av sakägarna yrkar, skall förrättningsmannen biträdas av två gode män. Förrättningsmannen och gode männen äro berättigade till ersättning för förrättningen, vilken ersättning skall erläggas av sökanden eller under viss förutsättning fördelas mellan flera sakägare. Är sakägare missnöjd med förrättningen, skall han inom viss tid vid talans förlust instämma samtliga övriga sakägare till domstol. Om förrättningen ej klandras, går det därvid meddelade utlåtandet i verkställighet såsom laga kraft ägande dom. Om tvist uppstår mellan ägare, innehavare av nyttjanderätt eller andra om bättre rätt till ersättningsbelopp, skall tvisten hänskjutas till särskilt utförande. Den genom förrättning eller dom bestämda rätten att bygga eller begagna väg å annans fastighet gäller även mot ny ägare av fastigheten.

Utom i nu nämnda författningar ges möjlighet till erhållande av expropriation i vissa andra författningar, exempelvis vattenlagen, stadsplanelagen samt lagen om allmänna vägar.

I en den 1 november 1930 till Kungl. Maj:t inkommen skrift hava Svenska vattenkraftföreningen och Svenska elektricitetsverksföreningen framhållit önskvärldheten av att efter erhållen koncession träffade godvilliga uppgörelser med vederbörande fastighetsägare om rätt att framdraga elektriska kraftledningar utan inteckning göras betryggande mot nya ägare och innehavare av respektive fastigheter, så länge kraftledningarna på grund av den första koncessionen eller efterföljande koncessioner äga bestånd. I skriften framhålls, att viss trygghet visserligen kan vinnas genom expropriation men att expropriationsförfarandet i allmänhet är oskäligt dyrbart i förhållande till expropriationsobjektet. Skriften utmynnar i en hemställan, att Kungl. Maj:t måtte låta undersöka möjligheten att genomföra en lagstiftning om rätt att hava kraftled-

ningar å annans mark, grundad på samma principer som den ovan omförmälda lagen om vägrätt.

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet har från telegrafstyrelsen inhämtat: Antalet fullbordade expropriationer av nyttjanderätt till mark för framdragande av telegrafverkets telegraf- och telefonledningar utgjorde år 1930 1 st., 1931 4 st., 1932 2 st., 1933 4 st. och 1934 10 st. eller sålunda under nämnda fem år sammanlagt 21 st., berörande 118 jordägare. Dessa expropriationer ha huvudsakligen avsett mark för nedläggande av jordkablar. I endast ett av dessa fall har expropriationsnämnd måst anlitas. Nämnden tillerkände markägaren en ersättning av 1 krona 50 öre för nyttjanderätt och 2 kronor 50 öre för skada. Telegrafverkets kostnader för expropriationsnämnd, rättens protokoll m. m. uppgingo till 204 kronor, vartill kom ersättning för resor m. m. till verkets egna tjänstemän. Den vanliga formen för uppgörelse vore emellertid kontrakt med vederbörande fastighetsägare, vilka kontrakt in-tecknades i de fastigheter, varå ledningarna skulle framdragas. Antalet sådana kontraktsuppgörelser hade under de senare åren utgjort 600—1,000 per år.

Under de sista tre åren har till Kungl. Maj:t icke inkommit ansöknin-g från annan än telegrafstyrelsen om rätt att exproprieras för framdragande av telefontledningar.

Utskottet har tillika inhämtat, att antalet meddelade koncessioner för elektriska starkströmsanläggningar under de senaste åren utgjort 300 å 400 per år. I omkring hälften av dessa fall har på ansökan expropriationstillstånd meddelats. Expropriationsrätten torde emellertid ha kommit till användning i mycket ringa utsträckning. Sålunda lär vattenfallsstyrelsen ha nödgats tillgripa expropriation i endast omkring 1 % av alla de fall, då ledningar skolat dragas över annans mark. Under de sista femton åren ha sammanlagt ej ens tio ansökningar inkommit om rätt att exproprieras för framdragande av enbart lågspänningsledningar.

Utskottet. Utskottet finner det önskvärt, att förfarandet vid tvångsförvärv av äganderätt eller annan rätt till mark för framdragande av vattenledningar och elektriska ledningar anordnas så enkelt och billigt som möjligt. I fråga om vattenledningar torde det tillvägagångssätt, som anvisas i den i utskottets redogörelse omförmälda lagen den 28 juni 1918 om rätt att över annans mark framdraga ledning för vatten till husbehovsförbrukning, fylla rimliga anspråk på snabbhet och billighet. Beträffande elektriska ledningar ställer sig däremot det nuvarande expropriationsförfarandet ofta synnerligen tidsödande och kostsamt i förhållande till den skada och det intrång, som föranledas av ledningarnas framdragande. Enligt vad utskottet från skilda håll inhämtat förekommer det ej sällan, att markägare med vetskap om den tidsutdräkt och de dryga kostnader, expropriationsförfarandet för med sig, vägrat att mottaga skälig ersättning för marks avstående eller upplåtande samt att vederbörande, för att slippa exproprieras, nödgats utgiva väsentligt högre ersättning än som överens-

stämt med en riktig värdesättning. Enligt utskottets förmenande bör en utredning verkställas för att undersöka möjligheterna att råda bot mot berörda missförhållanden utan att markägares och andra sakägares berättigade intressen trädas för nära.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion, I: 256, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående möjligheterna att förenkla och förbilliga förfarandet vid tvångsförvärv av rätt att å annans mark framdraga elektriska ledningar samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 1 mars 1935.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Linder**, *Sigfrid Hansson**, *Frändén, P. Sandström, Norman, Karl Bodin, Knut Petersson**;

från andra kammaren: herrar *Österström, Magnusson i Kalmar**, *Hage, Olovson i Västerås, Pettersson i Hällbacken, Gardell i Gahns, Sandström i Sollefteå och Olsson i Staxäng**.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.